

שאלות הנוגע לתענית ועניני ניטל שחל בליל שבת - שיעור 542

- I. **אכילת בשר בליל התענית - עיין בבאר היטב (תק"פ - י) תעניתים יחידים אלו הראוים להתענות אין אוכלים מבשר ויין בלילה שלפניהם אמנם בקיץ שאוכלים קודם הלילה אין צריך להחמיר ועיין באג"מ (ח - קס"ח) שהתיר במקום צורך לעשות חתונה בליל התענית כשיטת הבעל המאור (תענית י"ח) שאין אומרים עננו בלילה משום שהתענית מתחיל מבוקר ודלא כהרי"ף ורש"י והרמב"ן הסוברים שהתענית מתחיל מבערב מ"מ אולי למי שאינו צריך לאכול בשר אין להתיר וכן לכאורה לשאר דברים כגון בר מצוה סעודה שלא בזמנו וכן סעודה במסעדה לתענוג בעלמא וכן ריקודין ומוזיג ושאר דברים של תענוג אין נכון לעשותן בליל התענית כל שכן ביום וכ"כ השו"ת אבן ישראל (ז - כ"ח) דאף דאין כמה דברים מבוארים בפוסקים מ"מ מסתברא לאסור וכ"כ הפסקי תשובות (תק"ג - ח) דלא לאכול בשר בליל התענית וגם חולה שהותרה אכילתו אין לאכול בשר ויין בתענית ועיין בפסקי תשובות (תקל"ח - חות 5) דבתענית יחיד כמו בה"ב אין לאכול בשר במוצאי התענית אבל לא בתענית המפורש בקבלה חוץ מתשעה באב שיש מנהג טוב שלא לאכול בשר ויין ועיין באג"מ (ג - פ"ח) שהתיר לאכול בשר בליל התענית ציבור וגם במוצאי התענית חוץ מת"ב ואבאר**
- II. **המתענה בתענית יחיד כמו בח' בטבת שנכתבה התורה יונית בט' בו ולא נודע איזו היא הצרה שאירע בו (תק"פ - ח) וכדומה והמפרסם עצמו לאחרים שהוא מתענה הוא נענש על כך (תקס"ה - ו) שעושה רק להשתבח ולהתפאר את עצמו ועיין בקובץ מבקשי תורה (דף ת"ד) במעשה ברב אליהו לאפיאן באחד הימים שבהם היה מתענה ונתכבד בכוס לחיים ואבאר (תקל"ח - ח)**
- III. **חתונה שבלי ל"ב טבת אם צריכין החתן וכלה להתענות בי"א אף שהתענו כי' בטבת - עיין באג"מ (ח - קס"ז) שכתב שצריכים להתענות בי"א גם כן וראיה מהמג"א (תקע"ג - ח) שכתב דבימים שבין יו"כ לסוכות אף שהם מהימים שאין מתענין מ"מ מתענה חתן כיון שאינו מהגמרא ומשמע שאף למחרת יו"כ אף שהתענה אתמול ביו"כ וצריך לומר דבחתן חוששין אולי עבר במזיד איזה חטא בי"א בטבת שלא נתכפר בו וצריך להתענות בי"א**
- IV. **לבלוע כדורים בערב התענית כדי שישקוט הרעב בהתענית עיין בשו"ת חלקת יעקב (ב - ג"ח) דמעיקר הדין אין איסור בדבר מ"מ צריך להיזהר שנעשה הדבר בתכלית הכשרות בלי איזה חשש תערובת איסור דלחולה יש להתיר אבל לא לאדם ברי ודלא כהאג"מ (ד - קכ"ח)**
- V. **אם מותר ליגע במאכלים בתענית ציבור - עיין בתה"ד (קמ"ז) בשם גאון אחד דטוב ליזהר דאיכא למיגזר כמו חמץ דילמא אתי למיכל מ"מ יש לחלק דתענית אסור בכל מיני מאכל ומשחה משא"כ חמץ לכן החמיר יותר וכ"כ המג"א (תרי"ז - ח) חילוק זה ופסק הרמ"א דמותר ביוה"כ ליגע באוכלים ומשקים ליתן לקטנים והט"ז (סק"ח) כתב דשאני יוה"כ דאימת הדין עליו משא"כ חמץ בפסח וע"ז כתב הפמ"ג (מ"ז - ח) דבשאר תעניתים אסור ליגע במאכלים שלא לצורך כחמץ בפסח דאסור אף בשל עכו"ם דאין כאן ההיתר של אימת הדין וכן משמע מהמרש"ם (דעת תורה תקמ"ט - ח) וע"ש (תרי"ז - י) וכ"כ הכף החיים (תרי"ז - י"ו) ולכן ה"ה ליגע במאכלים בתענית הוא דרך חשש ולא דרך גזירה וכ"כ המהרי"ל לאיסור ועיין במ"ב (סקל"ז) וכן בשו"ע הרב (תרי"ח - ט) להיתר**
- VI. **ג' התעניתים חוץ מט' באב מותרים ברחיצה וסיכה ונעילת הסנדל ותשמיש המטה וא"צ להפסיק בהם מבעוד יום (תק"י - ז) ובעל נפש יחמיר ככולן כמו בט"ב חוץ מנעילת הסנדל ותש"מ אם ליל טבילתה (מ"ב ו) ודעת השל"ה דבעל נפש צריך להפסיק מבעוד יום ואפשר דיש להחמיר בי"ז בתמוז ובעשרה בטבת כמו מר"ח עד התענית (א"ר ופמ"ג שהובא בבה"ל תקנ"ח - ד"ה מר"ח) ועיין בדעת תורה (תקנ"ח - ז ד"ה וע"ש) דאין לנהוג בימי התענית האיסורים של מר"ח עד התענית כמו כיבוס ותספורת ובשר ויין בליל התענית וטעות דפוס בא"ר ע"ש**
- VII. **רחיצה בחמין ביום התענית - עיין בשער הציון (תק"י - ח) דהביא הפמ"ג דאסור בחמין אבל מותר בצונן וקשה לדכריו דצריך להיות אסור אפילו בצונן מדין מר"ח עד התענית ולכן יותר טוב לרחוץ בחמין בלילה או בפושרין ביום (ד"ע) ואפשר דשאני מקוה דאין נוהגין איסור כנגדו אפילו ביום בחמין**
- VIII. **רחיצת הפה במים יש להתיר במקום צער רק שיזהר ביותר לכפוף ראשו ופיו למטה ובמקום צער גדול מותר אפילו בט' באב (מ"ב תקס"ז - י"ח) וכן מותר לצחצח השיניים במברשת במקום צער (שו"ת מנחת יצחק ד - ק"ע)**
- IX. **יש מחמירים שלא לשמוע כלי זמר ונגינה אפילו בטייפ (פסקי תשובות תק"י - ו בשם הקיצור שו"ע) וה"ה ריקודין כמו מר"ח עד התענית**
- X. **בתספורת וכיבוס בגדים יש להחמיר אם יש דין מר"ח עד התענית מ"מ צ"ע בזה**

